

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Me'or ha-golah

Lehmann, Marcus Lehmann, Marcus

Ṽilna, 650 [1889 oder 1890]

לעפאניטנאטסנאק. א.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9244

קאנסטאנטינאפעל

היש את נפשך קורא יקר להתענג על מראה עיניך ולחזות בנעם העיר הגדולה והיפה בכל ערי הבל, לכה נא עירה קאנסטאנטינאפעל; לא לעיר פֶּעקניג בירת סינים הנודעת בחזיוני נפלאותיה; לא אל העיר רבתי עם לאַנדאן שרתי במדינות רוכלת עמים רבים; לא עירה פאריז משוש כל הארץ; לא אל העיר העתיקה רומא המתנוססת בבניניה הנפלאים, אף לא עירה נעאפעל המְתִימֶרֶת בכבוד יפעת המְדוּתִיה; כי כל יקר תפארת הערים הגדולות האל וקסם חזיוניהן כאין וכאפס נחשבו בעיני הרואה את קאנסטאנטינא-פעל בפעם הראשונה, אשר אך למראה עיניו ישבע ענג ונחת אין-קץ; ומה נחשבה בירת שלטון תוגרמה זאת בימינו אלה לעמת גדולתה ותפארתה בימי קדם קדמתה, עת היתה קרית מלך רב, מצודתה פרושה על כל העמים והלשונות יושבי ארצות הקדם ותהלתה מלאה הארץ בלה; על אדות העיר המעטירה הזאת יספר לנו התיר הגדול והנוסע הנאמן רפי בנימין די-טולעדא, אשר בקר את קאנסטאנטינאפעל בימי גדולתה הודה וכבודה זה כשבע מאות שנה לפנים כדברים האלה: היא העיר הגדולה ראש הממלכות בכל ארץ יון, היא תאסוף את כל המסים של ארצות הקדם אשר לממלכת רומא; שירותיה וארמנותיה מלאים זהב משי וארגמן, ואומרים: כי המס של העיר לבדה עולה בכל יום לעשרים אלף זהובים משכירת החנויות והשווקים, ומכס הסותרים הבאים בים וביבשה

מפרם וממצרים, מרוססיא ומארץ הגר, מספרד ומאיטליה
 לסחור את בירת התבל הלזו" כן הם דברי החכם הנודע למשגב
 בין חכמי הדורות הראשונים; ובעת ישיבה קאנסטאנטינאפעל
 על גפי מרומי ההצלחה והאשר, נקרו ויאתיו שם המקרים
 האלה אשר נספרם לפני הקורא דָּבָר דָּבָר על אפניו.

הקיסר יאָהאן צימיסציעס נאסף אל עמיו בשנת 976
 למספרם, ניוזרש את כסאו אחריו לשני בני הקיסר ראָמאן
 השני אשר מלך לפניו, הלא המה באָזיל וקאנסטאנטין, ובעוד
 אשר הַתְּמַכָּר קאנסטאנטין לתענגות בני אדם ואת לבו לא מנע
 מכל שמחה ותעתועי תבל, לקח באזיל את כסן הממשלה בידו
 זיכונן את כסאו על יסודות חוקים לא ימומו; בלב מלא חכמה
 ותבונה ידע לְנַהֵל את בני עמו בשבט מישור ויגרש את
 החנפים ואנשי הזרון מהיכל מלכותו; בין שני שרי הצבא לעָאָ
 באַרדאָנעס ולעָאָ פּהאַקאָס אשר היתה ידם בקושרים לפתח
 בלב העם אֵש המריבה נגד האחים הקיסרים, חרחר ריב ויגרה
 מדון ביניהם ובחכמת ערום הפריד איש מרעהו וישחיתו איש
 את אחיו עד כי נשתה גבורתם, וחכמתם ועצתם התבלעה.
 ברוח עז וגבורה נצח את אויבי מלכותו ויכריעם וַיִּפֶּס מִפָּה
 רַבָּה, וידו היתה בעורף הבולגאָרין שנואי נפשו, והממלכה
 היתה נכונה בידו ובכל אשר פנה הצליח; וגם במלכותו פנימה
 שָׁרַר השלום בְּעַיִם עֶזו וּלְרַגְלָיו גם הצלתת העמים יושבי ארצות
 ממשלתו עלתה כפורחת, איש איש יָשַׁב תחת גפנו ותחת
 תאנתו. ואף העיר הבירה קאנסטאנטינאפעל נמלאה בכל טוב,
 שפע עמים יָנְקָה ועושר רב היה שמור ליושביה, עד כי
 התנוססה כאבן גִּזֹר בין כל ערי הממלכות בתבל ארצה.

אמנם לא רק מושב לארדוניהכסף והזהב היתה
 קאנסטאנטינאפעל בעת ההיא, אך גם קול החכמה והמדעים
 נשמע בשעריה, וכל מלאכת מחשבת וְחַרְשֵׁת המעשה שָׁמוּ

משכנן בעיר הגדולה ההיא, ושתיילי השכלת בני האדם שמה
 צמחו, גם שגשגו דליותימו אף עשו פרי לתהלה ולתפארת ותהי
 משוש לכל הארץ. בעוד אשר כל העמים יושבי ארצות המערב
 הלכו תמס על ידי מסעי עמים פראים ומלחמותיהם הרבים
 והעצומים, ומתגרת יד שונאיהם ומנדיהם הלכו ויצערו ויהיו למו
 למס, עלתה ממלכת ארצות הקדם למעלה ראש. את חכמת
 ארץ יון אצרה בין חומותיה והשכלת עמי ההעלענים ענדה
 עטרת לראשה. חכמים רבים אנשי מדע ותבונה סוחרים וכנעני
 ארץ אוו את העיר הבירה למושב למו, ובתוכם הכי נכבד איש
 יהודי אחד רבי גרשם בן יי הודה אשר בשם הצרפתי יכנה.
 הוא היה חרש ואמן נפלא ואבי כל חרש וחשב לעשות בזהב
 ובכסף, ובית מלאכתו נודע לשם ולתהלה בשערי המדינה,
 כי כלי הכסף והזהב אשר יצאו ממנו, מצאו חן בעיני השועים
 והאפרתים, וכל רואיהם מלאו פיהם תהלת יוצרם כי בחכמה
 ובדעת כוננו.

האדם הגדול בענקים הזה רבי גרשם, נולד בעיר מעטץ
 אשר בארץ צרפת; עוד בשחר של ילדותו השקה נפשו בלטידי
 תורת האלהים, ואהבת התעודה היתה כאש עצורה בעצמותיו,
 ויתן את לבו לדרוש ולתור בספרי התלמוד בשקידה נפלאה
 ובעיון נמרץ, ככל אחיו בני עמו היהודים בעת הזאת,
 ויתחקה על שרשי הלמודים אשר פלסו למו נתיב בין חכמי
 סגעינצא (מאינץ) אשר יצא למו שם תהלה בכל ארץ
 לאטהאריען — כן נקראו הארצות אשר משמאל לנהר רהיין
 הנודעות גם היום בשם „לאטהרינגען“ — לשמע חכמי מאינץ
 הגדולים כבירי כח התורה, חרדה נפש ר' גרשם הצעיר לימים,
 ונכספה גם כלתה נפשו לעזוב את עיר מולדתו מעטץ וללכת
 למאינץ לשאוב שמה מים חיים מבאר הפרוה ערי התורה פרוה
 ברוח האלהים. בעת הזאת ישב על כסא הרבנות במאינץ

האדם הגדול משוש דורו רבי קלונימוס השלישי מלוקקא , הוא רבי קלונימוס אשר יסד פיוטים רבים וינגעם זמרות ורננים בישראל אף חבר ספרי שאלות ותשובות רבות הנודעות לשם ולתהלה . ועל ידו עמד החכם הנעלה רבי אבון להיות לעזר לו במשמרת פקודתו , גם הרב הגדול רבי יהודא , אבי צדיק כביר , הגאון רבי אליעזר מגערמייזא בעל הספר הרוקח הגדול , והרבנים אנשי השם בישראל יקותיאל ואיתיאל שָכְנו כבוד אז במאיניץ ; ובעזוב רבי קלונימוס הגדול את מכון שבתו ויסע אל ארץ צרפת , עלה על כסאו במאיניץ רבי ליאון הנודע בין אנשי דורו בירו הגדולה והחזקה בחכמת תורת האלהים וחכמת בני אדם עד להפליא , ובעפר רגלי החכם הקדוש והנאור הזה התאבק רבי גרשום וישתה בצמא את דבריו אשר באו כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו .

בעת הזאת היו למודי התלמוד וחקר נתיבותיו מהדברים היותר נשגבים ונכבדים בערכם , מול יתר למודי חכמת הדת והתושיה, כי בימים מקדם לא הקל להתלמידים תופשי התורה סדר למודם כבזמן האחרון הזה , כי מפרשי התלמוד ומבאריו העומדים על ימיננו לתמכנו ולהורנו נתיבותיו , לא היו ולא נבראו עוד בעת ההיא . רבינו יצחק אלפסי טרם כתב ספרו אשר אנחנו נשענים עליו בהלכה כעל חומה בצורה . רבינו נתן מעיר רומא לא חבר עוד את ספרו הנעלה „הערוך“ אוצר שרשי לשון התלמוד והמדרשים . רבינו שלמה יצחקי (רש"י) לא כתב עוד באוריו אשר האירו פני תבל . רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם) לא חבר עוד את ספרו הגדול והנורא „היד החזקה“ . באורי רבותינו הצרפתים בעלי התוספות נכדי רש"י עוד לא ראו אור שמש . ספרי רבינו הרשב"א ורבינו יאשר (הרא"ש) לא הופיעו עוד לעיני הדורשים במחקרי התלמוד . הגאונים האחרונים הדגולים מרבבה רבנו שלמה לוריא (מהרש"ל) ורבנו

שמואל אידלש (מהרש"א) לא שננו עוד את התלמוד בהערותיהם
 ובבאוריהם העמוקים והחדים המשמחים לב ונפש. רבינו בעל
 המורים ואחריו רבותינו הפוסקים, רבינו יוסף קרא ורבינו משה
 (הרמ"א), עוד לא ערכו השלחן לפנינו אשר נשב עליו היום
 בלב שוקט ובוטח, ונאכל לשובע מפרי מגדיהם והליכותיהם בלי
 זעת אפים, כל אלה הבאורים ונחלי ההלכות אשר הם לנו מקור
 ישועה ותורת חיים — מהחכמים הקדושים זכרם לברכה אשר
 השבנו ולכלם בשם קראנו — לא הפרו ישע ולא הגדילו עוד
 תושיה בימים קדמונים, כי לא נצרו עוד ולא הופיעו עלינו
 באור נגהם, לכן כל איש אשר פרש ידיו לשחות בים התלמוד
 אפס כל עזר ממנו ואין מחזיק בידו. בלי כל משוט ומורה דרך
 התנודדה ספינתו אנה ואנה ולא היה לאל ידו להגיע למחוז
 חפצו בשלום, ועל כן היתה נפש התלמיד קשורה בנפש הרב
 במוסרות נעימות קדש, כי רק מפיו בקש תורה הקשיב לקח,
 מפיו מצא חיים חיי נשמת התורה, ואם לא חש הרב לעזרה
 לו, אז כל עמל התלמיד עלה בתהו ואיננו. ולא מצאו אנשי
 אמונה הוגי תושיה ותבונה ידיהם, כי אבדה עצה מנהם.

כשבת ר' גרשם במאיניץ ויקשב לקח מפי מורהו, עלה
 על לבו רעיון נכבד לכתוב על ספר את באורי התלמוד אשר
 שמע מפי רבו הגדול, ועל שולי יריעותיו קשם לו דברי
 אמת באר על הלוחות למען הקל בזה את משא למודי הקדש
 מאת התלמידים הבאים אחריו, ויהי לאל ידם לדלות פנינים
 יקרים מים התלמוד מבלעדי עזרת רב ומורה, כי אף אמנם
 אשר רבו אז כמו רבו תופשי התורה החרדים אל דבר ה' אך
 מעט מוער היו המורים לצדקה, הכופים הגדולים המזהירים בשמי
 התלמוד ומדרשי חכמי קדם אשר יש לאל ידם ללמד בהשכל
 ודעת את התורה והמצוה להתלמידים השותים בצמא את
 דבריהם בשפה ברורה ובנעימה ובסדרים ישרים וקלים, כי עוד

נסתם חֲוֹן הַלִּיכָה הַתְּלִמּוּד בְּאֵין מִפְרָשִׁים וּמִבְאָרִים, בְּאֵין מִוֵּרָה
 דְּעָה לְהַבִּין שְׁמוּעָה, וַיִּרְא רַבִּי גְרֵשׁוֹם וַיִּתְּבוֹנֵן כִּי לֹא זֶה הוּא
 הַמְּקוֹם וְלֹא זֹאת הִיא הָעִיר מֵאֵינֶץ הָרְאוּיָה לְהוֹצִיא מִלְּאֵכָה נִכְבְּרָה
 נִשְׁגָּבָה וְעִמּוּקָה כֹּזֶאת לְפַעֲלַת יָדַיִם, וְעַיִן אִם אֵין אֵת נִפְשׁוֹ
 לְהוֹצִיא מִתַּחַת יָדוֹ דְּבַר עֲאִינוֹ מִתְּקַן, אִזִּי דְרוּשָׁה לְחַפְצוֹ מִלְּטִלָּה
 נָבֵר לְכַתֵּת רַגְלָיו עַד אֶרֶץ בָּבֶל לְצַקַּת שֵׁם מַיִם עַל יָדֵי הַנְּאֻן
 אֲבִיר הָרוּעִים רֵאשׁ יְשִׁיבַת פּוֹמְבֵדִיתָא וְלִשְׂאוֹב מִי הַתּוֹרָה
 מִמְּקוֹרֵם הַנְּאֻמָּן, כִּי שֵׁם צוּה הִיא אֵת הַבְּרִכָּה בְּבִנּוֹתוֹ שֵׁם בֵּית
 לְתוֹרַתְנוּ הַמְּסוּרָה לְנוֹ אִישׁ מִפִּי אִישׁ, וְחַכְמֵי בָבֶל עֲשָׂלוּ אֵת
 הַיְכָלָה, הִקִּימוּ עִמּוּדֵיהָ, וַיִּפְאָרוּ מְקוֹם מִקְדָּשָׁה לְמַעַן תַּעֲמוּד
 עוֹלָם וְעַד. נְבוּכַדְנֶצַּר בִּשְׂרָפוֹ אֵת בֵּית הִיא אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם הַגְּלָה
 אֵת רֵאשֵׁי חַכְמֵי יִשְׂרָאֵל — הַחֲרָשׁ וְהַמְּסַגֵּר — בָּבֶלָה, וְשֵׁם כְּפָנָה
 הַתּוֹרָה עֲרֵשִׁיָה בְּרַבּוֹת הַיָּמִים אַף בְּשׁוּב יִשְׂרָאֵל אֶל אֲדָמְתּוֹ; בִּימֵי
 מִלְּחַמַּת הַחֲשִׁמוֹנָאִים עַת קִרְבָּה הַתּוֹרָה לְהִשְׁתַּכַּח מִבֵּית יִשְׂרָאֵל,
 עָלָה הַלֵּל הַבְּבִלִי נִשְׂיָא יִשְׂרָאֵל לְאֶרֶץ הַצְּבִי, וַיִּתְּרַשׁ כִּנְשֵׁר אֵת
 מַחְקְרֵי לְמוֹדֵי הַתּוֹרָה וַיִּפַּח בְּאִפָּה נִשְׁמַת חַיִּים; בְּאַסּוּף רַבְּנוֹ הַקְּדוֹשׁ
 הוּא רַבִּי יְהוּדָא הַנְּשִׂיא אֵת הַלְכוֹת הַתּוֹרָה וַיִּכְתּוֹב כָּלֵן בְּסִפְרָה,
 הַמְּשֻׁנָּה, בָּאוּ רַבִּי חִיָּיא וּבְנָיו מִבָּבֶל וַיִּשְׁלִימוּ אֵת הַמְּשֻׁנָּה
 בְּהוֹסְפוֹת הַלִּיכּוֹת הַתּוֹסְפוֹת וְהַבְּרִייתוֹת, וּמָה גַם בִּימֵי מִלְּחַמַּת
 הַרומָאִים אֲשֶׁר עַת צָרָה הִיתָה לִיעֲקֵב מֵאֵין כְּמוֹהָ, יִשְׂרָאֵל נֹאכַל
 בְּכָל פֶּה, וְאִשְׁוִיּוֹת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה רּוֹפְפוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, גַם
 אִז מִצָּאָה הַתּוֹרָה סִתְרָה לָהּ בְּאֶרֶץ בָּבֶל, שְׂמָה פְּרַחָה כְּנֶפֶן
 אֲדָרַת וְתַעֲשׂ בָּדִים וְתִשְׁלַח פְּאָרוֹת, וּמִפְרֵי תְּנוּבָתָהּ אֲכָלוּ עֲנוּי
 אֶרֶץ וַיִּשְׁבְּעוּ, עַד אֲשֶׁר בָּאוּ רַבִּינָא וּרְבֵי אִשֵׁי צְדִיקִים יִסּוּדֵי עוֹלָם
 וַיִּכְתְּבוּ אֵת הַתְּלִמּוּד עַל סִפְרָה וַיִּחְתְּמוּהוּ בְּחוֹתָם קָדֵשׁ עַד דּוֹר
 אַחֲרָיו; וַיִּשְׁיבּוֹת סוּרִיא וּפּוֹמְבֵדִיתָא הֵיוּ הַמְּקוֹמוֹת הַנִּכְבְּדִים הָרְאשִׁים,
 וְאֲכַן הִפְנָה לְמוֹסְדוֹת תּוֹרַת יִשְׂרָאֵל וְחַכְמָתוֹ. רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבּוֹת
 הָאֵלֶּה נִקְרָאוּ בְּצִדְקַת רַבְּנֵי כָל יִשְׂרָאֵל וּמֵאֻרֵי הַגּוֹלָה וְתִשְׁאֲרָנָה עַל

(מאוחז)

מכונן

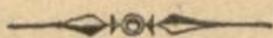
מכונן עד מות רבנו האי , הגאון האחרון בזמן והראשון במעלת התורה והחכמה אשר נתבקש בישיבה של מעלה בשנת ד"א תשי"ח למספרנו , ובעת אשר ע"ם רבי גרשום פעמיו לבבל כבר חדלה סוריא מהיות עוד מושב התורה כבשנים קדמוניות , ונשארה רק ישיבת פומבדיתא אשר כבחה אז כן היה כחה אמיץ תחת פקודת רבנו שרירא גאון . ואל המורה הגדול הזה כלו עיני ר' גרשם , וכן עזב את מאיניץ וילך לבבל אחרי אשר ארש לו את העלמה דבורה בת הגאון רבי ליאון מורהו רב לעדת ישרון במאיניץ .

וישב רבי גרשם שנים רבות לפני מורו רבי שרירא גאון , ודלה דלה מבאר מים חיים תורת אל חי , ויקשב חקיה מפי הרב הזה הדומה למלאך ה' צבאות , אפס לא על התלמוד לבדו חיתה נפש רבי גרשם , כי אם , גם ליתר החכמות אשר אחותי אֶתְנָה , וישקוד על דלתותן ללמוד אותן , ולבוא עד חקרי תכונתן בהשגתו הנפלאה ובכח זכרונו הבביר והעצום — כי היה באמת בור סוד שאינו מאבד טפה כמליצת חכמי קדם — , וילמוד על נקלה שפת יונית וערבית , פרסית וסורית , חקר בסתרי חכמת הטבע והתולדה , דרש תכונת העצים והאבנים , ויתבונן בנפלאות היצורים בבהמות הארץ ובעוף השמים , למד את חכמת התכונה , היא ידיעת מהלך המאורות והכוכבים , וגם ממלאכת מחשבת לא הניח ידו , וביתר שאת מכל חכמת בני אדם אהב את מלאכת חרש וחשב לעשות בזהב ובכסף , וילמדה ככל חקותיה ופרטיה . את המלאכה הזאת יעד להיות לו למחיה ולכלכלת ביתו בעת יכתוב באורו הגדול על התלמוד למען יהנה מיגיע כפו ולא יצפה לשלחן אחרים ללחום לחם חסד , ועבודתו ומלאכת ידו היתה לו למעין ישע אשר על ידה יבוא למשרת למודי תורת ה' ולשמור מצותיו על אופן היותר נעלה ברוח הַשְׁקָט ובטחה , ברוח עז ותעצומות .

ויהי רבי גרשום עושה חיל בלמודי חקירותיו והרשותיו ,
 והנה לפתע פתאם הגיעתהו הבשורה המעציבה : כי לקח
 אלהים את אביו עמרת ראשו מעליו ואיננו . היש מהר שם
 רבי גרשם רגליו כאילות לשוב אל עיר מולדתו מעטץ להשתטח
 על קברו לבכות ולתנות צרות נפשו וגם לרשת את נחלת
 אבותיו ועובונם . בעברו דרך קאנסטאנטינאפעל נאלץ להפזות
 שמה ימים אחדים בטרם מצא אניה אשר תובילהו למחוז חפצו
 ארצה צרפת , במשך שבתו בעיר הבירה הזאת נוכח לדעת
 את טובה ויפיה , סחרה ועשרה , ויגמור אמר לנטוע אהל אפדנו
 בה ולהשתקע בתוכה לימים יאתיו . פה יהיה לאל ידו להרחיב
 גבולות מלאכתו ולתת לה שם ושארית ; פה ימצא לו אנשים
 חכמים וידועים , גדולי התורה ורבי התבונה , אשר ידירותם
 תיקר בעיניו מאד וחברתם תנעם לו למען רוות ממקור אהבת
 קדשם את צמאוננו הגדול לתורה ולחכמה , ועל כן אָוה את
 העיר קאנסטאנטינאפעל למושב לו כי היא היתה מלאה חכמים
 וסופרים גדולים חקרי לב ככלוב מלא עוף , ויבוא רבי גרשם
 העירה מעטץ וימכור את נחלתו , ביתו ואחוזתו , ואחרי כן בא
 למאינץ מקום מושב מורהו רבי ליאון ובתו דבורה ארוסתו
 מיועדתו אשר חָפו בכליון עינים לקראת יום בואו . בנפש נבהלה
 הקשיב רבי ליאון את דברי חתנו האדם הגדול החפץ להרחיק
 נדוד שנית לבוא עד קאנסטאנטינאפעל , וימאן בראשונה לתתו
 להפיק חפצו ולהרחיק מְחַמד עיניו ממנו , אפס כי ר' גרשם
 עמד על דעתו כסלע בלב ים ולא שב מפני כל , וגם אשתו
 דבורה הצנועה תפארת הנשים היה אדיר כל הפצה לעשות רצון
 אישה אלוף נעוריה , על כן נאלץ גם רבי ליאון למלא משאלות
 לב חתנו החכם הדגול מרבבה וינענע לו בראשו , ורבי גרשם
 הכין לדרך פעמיו , ואחרי נמלאו לו שלשים יום מיום חתונתו
 עם רעיתו השולמית דבורה נפרד מחותנו הרב בנפש מרה

ובלב נפעם, ויברכו איש את רעהו ויבכו מנהמת לבם עד כי
 רבי ליאון הגדיל; ורבי גרשם בלגיות רעיתו הלכו לדרכם
 ממאינץ קאנסטאנטינאפעלה, והנה גם היום הדרך הרחוקה
 הזאת תכשיל כח הנוסע ומי ימלל את המון התלאות הנוראות
 והצרות הצרורות אשר השתרגו עלו על צוארי הנוסע בימים
 הקדמונים? ! כי בעת ההיא עוד טרם נודעו מסלות הברזל
 הסלולות במישור אשר ישימו את הרכסים לבקעה, ולא נראו
 עוד המון אניות הקיטור השטוח על פני המים כאשר יראה
 הנשר תחת חוג שמים; גם הדרכים לעוברי אורח התקלקלו
 אז, ורגלי הנוסע טבעו בבוץ בטיט היון ובחומר, ויהי נאלץ
 לעבור ארצות רבות ושונות מושב עמים פראים אשר אור הדעת
 לא נגה עליהם וסכנת מות רחפה על פניו, כי בראותם איש זר
 התנפלו עליו בזעף אף ובשצף קצף כפריצי חיות; פעמים רבות
 נלחץ העובר אורח לקחת דרכו דרך יערים גדולים ונוראים
 הנותנים חתיתם בלב הנוסע, וכבואו לנהר יזיל פלגיו וסוגר
 הדרך עליו, לא מצא אף אָני־שיט לעבור בו את הנהר;
 חברי גנבים ולהקת שודדים למאות ארבו על אִם הדרך וצדו
 את נפש ההלך ורכושו לקחתם, וכִהנה רבו המכשולים והחתחתים
 בדרך הנוסע בימים ההם. והנה אחרי אשר שבעו רבי גרשם
 ואשתו נרודים תלאות וזנעות למכביר, באו שלם לעיר
 קאנסטאנטינאפעל וישבו בה, פה שכר לו רבי גרשם בית
 מעון לשבת ויחל לעשות מלאכתו, להוציא כלי כסף וכלי זהב
 למעשיהם, גביעי כסף מפתחים פתוחי חותם, טבעות זהב,
 שרשרות זהב מעשי ידי אמן כיד מלאכתו הטובה עליו, ויהי
 לו היום למלאכה והלילה להגות בתורת אל חי, וכארי וכלביא
 התנשא ברב כח לעמול בה ולהקרה, לא ארכו הימים ובית
 מלאכת "הצרפתי" הזה נודע לשם ולתהלה בכל העיר, והקול
 נשמע גם בית הקיסר לאמר: בא הנה איש צרפתי חרש

וחושב בזהב ובכסף, איש מלא רוח חכמה ודעת להלל מאד, ומשפחת הקיסר גם היא המתה חסדה לאיש הגר הזה הבא לצור בעיר הבירה, ותקנה תמיד כלים יקרי הערך העשויים בבית מלאכת רבי גרשום, וכאשר הרחיב ה' את גבולו, ותקצרנה ידיו מִקְּפִיק חפץ כל הדורשים אחרי מלאכת ידו, וישכור לו פועלים הרוצים לעשות מלאכתו על האבנים תחת פקודתו, וה' בָּרַךְ את רבי גרשם מאד ויגדל מיום ליום וירכש לו עשר ונכסים רבים וביתו היה מלא כל טוב, אפס לא היתה שמחת רבי גרשם שלמה כי נחלת ה' — בנים, לא שמחה את לבו, כי ה' מנע ממנו פרי בָּטֶן.

ב.

מעליטמא

למִנַּת לב דבורה ולדאבון נפשה התבוננה באישה רבי גרשם כי רוחו הבלה יום יום, ויגון ועצב מלאו את בָּתִּי נפשו, אהה! מי כמוה ידע את מקור עצבנו ויגונו? הן הלפו עשר שנים מיום לקחה רבי גרשם לו לאשה, וה' סגר אר רחמה, וקול ילד שעשועים מרנין לב אבות לא נשמע בביתו. ובין כה וכה ובית מסחר רבי גרשם עשה לו שם בין גדולי הסוחרים בקאנסטאנטינאפעל ולא רק בגלל הריצות מלאכתו הנפלאה נודע לשם ולתהלה, אך גם חכמתו העמוקה מני ים והונו ופרשת גדולתו הרימוהו שבת בין נדיבי עם וגדולי הבירה:

ויהי היום, בנשות צללי ערב אחרי סגר ר' גרשם את

דלתות

(מאוד"ג)